

*Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2014
7. volební období*

Z Á P I S

*ze 14. schůze
zahraničního výboru
konané 11. prosince 2014*

Přítomni: prezenční listina

Omluveni: Foldyna, Mihola, Šrámek.

Schůzi zahájil př. K. Schwarzenberg ve 13.50 hod. Uvedl, že mimořádné jednání svolal k přípravě nové "Koncepce zahraniční politiky ČR". Poslanci s navrženým pořadem jednání souhlasili */hlasování 10-0-0 je zachyceno v příloze/*.

Návrh pořadu jednání:

1. Jednání k přípravě nové "Koncepce zahraniční politiky ČR"
2. Sdělení předsedy
3. Připomínky a podněty poslanců

1. Jednání k přípravě nové "Koncepce zahraniční politiky ČR"

Ministr zahraničních věcí ČR PhDr. Lubomír Zaorálek na úvod řekl, že dle jeho informací je důvodem pozvání na dnešní mimořádnou schůzi únik údajné nové koncepce zahraniční politiky ČR. Konstatoval, že by rád diskutoval o textu, který zná a který autorizoval, ale to není momentální případ. Uvedl, že nepopírá vznik daného textu na půdě MZV vzhledem k existenci několika variant vypracovaných na základě jeho zadání. Sdělil, že revidovaný text vznikne ještě v průběhu prosince. Zdůraznil, že dokument má být vládní koncepcí, která vyžaduje nejprve diskuzi ve Vládě ČR a její podporu, a teprve poté ji bude možné představit Parlamentu ČR. Datum prezentace odhadl nejdříve v lednu. Řekl, že smyslem připravované koncepce je vytvořit dokument, který bude mít souhlas Parlamentu a dlouhodobé trvání, bude výsledkem konsensu nad českou zahraniční politikou. Vysvětlil základní zadání pro koncepci s důrazem na multilateralitu a respektování mezinárodního práva. Za klíčové oblasti, které pokrývá zahraniční politika, označil bezpečnost státu, prosperitu státu a hodnoty společnosti. Shrнул, že smyslem koncepce je vytvořit určitou vizi zahraniční politiky ČR, na které bude panovat shoda a bude platit i po dalších volbách. Řekl, že by rád hájil věty textu, který revidoval a předložil, ale nechce se hádat o věci uvedené v médiích. Konstatoval, že texty uniklé do médií nejsou novou koncepcí zahraniční politiky.

Př. K. Schwarzenberg reagoval, že je lepší se ozvat, když je kouř, než pak celý plamen, a proto svolal dnešní schůzi. Uvedl, že za svého působení na MZV připravoval koncepci zahraniční politiky v rámci široké diskuse jak s koalicí, tak s opozicí. Konstatoval, že každý ministr si myslí, že jeho koncepce přetrvá jeho vládu. Řekl, že navzdory diskuzi s opozicí přijde někdo nový a chce to změnit. Požádal o objasnění, které hodnoty chce ČR bránit. Podotkl, že v uniklé koncepci je to znejasněno. Poukázal na rozdíly v termínech (lidská práva versus lidská důstojnost). Zdůraznil důležitost primárních lidských práv, bez kterých není možné mít ani další práva. Za zavádějící označil výčet humanitní tradice Masaryka, disidentů a reformních komunistů, a opomíjení celé emigrace, což považuje za opouštění ušlechtilých českých tradic. Řekl, že považuje za pokřivený obraz zmínit Pelikána a opomíjet Tigrida nebo Peroutku. K multilaterálnímu uspořádání se vyjádřil, že i v multipolárním světě bude několik center, které budou uvažovat o hegemonní pozici ve svém okolí. Konstatoval, že multilaterální svět pouze znamená, že je hegemónů o něco více.

Posl. M. Šarapatka poděkoval za vysvětlení zadání koncepce, které se shoduje s jeho názorem. Vyjádřil souhlas s předsedou Schwarzenbergem, že velcí hráči budou i nadále hrát významnou roli.

Posl. P. Holík vyjádřil pochopení, že ministr může obhajovat pouze to, co schválil. Zdůraznil potřebu sjednotit názory na českou zahraniční politiku. Vyjádřil přání scházet se s ministrem Zaorálkem častěji.

Posl. K. Rais vyjádřil souhlas, že úspěch koncepce je záležitostí komunikace. Podpořil nástin strategických směrů v koncepci oproti výčtu. Ocenil, že v dnešním turbulentním světě je prvek flexibility řízení velmi důležitý.

Posl. J. Fischerová také vyjádřila zájem scházet se častěji. Nastínila náměty k diskuzi - vztah Vlády ČR k zemím BRICS, Afriče, nový velvyslanec v Kanadě.

Posl. P. Plzák řekl, že žádná koncepce se k němu nedostala. Odkázal se na slova ministra. V kontextu bezpečnosti se zeptal, jak se bude vyvíjet česká zahraniční politika ke Švédsku, kde ministr vlády oficiálně obhajuje odchod Švédů jako džihádistů do Sýrie. Konstatoval, že Švédská vláda sice nejspíše padne. Vznese však dotaz, jak se ČR bude v otázce lidských práv tvářit na v demokratických zemích nepředstavitelný fakt, že je ve Švédsku trestným činem kritizovat migrační politiku, a to i v rámci internetových diskuzí.

Posl. R. Vyzula se zeptal, proč koncepce nebyla připravena ministrem Zaorálkem již den po nástupu do funkce. Řekl, že její předložení po roce považuje za zásadní nedostatek. Dotázal se, jak si má představit multilateralitu. Konstatoval, že prezident Obama může o multilateralitě ze své pozice mluvit z důvodu potřeby mnoha spolupracovníků, ale jiné je to u malého státu, jakým je ČR.

Posl. R. Kostřica popřál ministrovi mnoho síly a zdaru, aby se mu dařilo, alespoň jako doposud, korigovat nepříjemný obraz, který ČR získává v zahraničí kvůli výroky některých ústavních činitelů.

Ministr L. Zaorálek k dotazu předsedy K. Schwarzenberga uvedl, že by nová koncepce neměla obsahovat konkrétní jména, ale principy. Řekl, že maximum obecnosti si dokáže představit přihlášením k Chartě 77. V kontextu základní hodnotové orientace vysvětlil své chápání humanitních ideálů Masaryka, zejména ve smyslu rozvoje lidství ve všech podobách, bránění všemu, co ho omezuje a ambice státu být více než národní. Sdělil, že oblast hodnot musí být věcí debaty, které se nebrání. Poznamenal, že BRICS už není, co býval. Za země, které si vedou v dnešní době ekonomicky dobře, považuje USA a Velkou Británii. Uvedl, že vybrání nového velvyslance do Kanady je záležitostí, kterou je potřeba rychle vyřešit. Potvrdil, že švédská vláda končí. Komentoval, že výrok švédského ministra byl překvapivý a v ČR by takový přístup pokládal za nepřijatelný. Dle jeho názoru by se jednalo o věc trestně-právní. Zdůraznil, že podobná tolerance je nepřijatelná, nicméně dodal, že Švédsko je země, která si takové věci musí zformulovat sama a pro ČR zůstává partnerem. Připomněl, že se jedná o vyjádření vlády, která odchází. Vyjádřil překvapení nad výhradou k opožděnému předložení koncepce. Objasn timer, že se jednalo o jeho osobní rozhodnutí a někteří by naopak mohli argumentovat, že není potřeba psát žádnou novou koncepci, protože česká zahraniční politika už má jednu, kterou vytvořil bývalý ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg. Doplnil, že cílem nové koncepce není změnit kurz zahraniční politiky. Sdělil pouze pocit, že jsou oblasti, které stojí za diskuzi. Konstatoval, že rok se mu nezdá dlouhá doba, protože příprava koncepce je úkolem na měsíce, ta minulá trvala dva roky. Vyjádřil však respekt k názoru posl. Vyzuly.

Př. K. Schwarzenberg dal ministrovi s časem přípravy za pravdu.

Ministr L. Zaorálek vyjádřil nesouhlas s názorem poslanců na multilateralismus. Řekl, že rozumí, že ve světě budou hrát významnou roli velké země a bude se prosazovat princip moci, vlivu, síly státu. Současn timer zdůraznil, že má obrovskou cenu, když americký prezident vystoupí na Valném shromáždění a nabídne svoji sílu všem, aby společně hledali cesty řešení

problémů, například v boji s ebolou, s klimatickou změnou, v dodržování principu právního státu. Za důležité označil, že se taková myšlenka prosazuje, i když v realitě nemusí fungovat úplně, a že ji respektují i velké země. Na příkladu Edvarda Beneše v roce 1938 poukázal, že by mohl vzniknout svět, ve kterém se s ČR nebude nikdo bavit. Zdůraznil, že to je důvodem, proč se podporuje evropská integrace a systém komunikace, kde má i ČR možnost se vyjádřit a být u procesu rozhodování, a to dává bezpečí v Evropě. S odkazem na příklad Beneše uvedl, že ČR má povinnost o to usilovat. Řekl, že partneři ve světě, kteří jsou ochotní ČR podpořit, jsou přátelé.

Př. K. Schwarzenberg se dotázal, zda se do přípravy nové koncepce zapojuje opozice.

Ministr L. Zaorálek zopakoval důležitost, aby koncepce měla budoucnost, a proto má zájem o debatu na úrovni celého Parlamentu, všech parlamentních stran.

Posl. M. Šarapatka konstatoval, že v souvislosti s mezinárodním právem je podstatná jeho vymahatelnost, a ta je zatím velmi malá. Zdůraznil, že mezinárodní právo tvoří ti momentálně silnější. Podotkl, že značka Islámský stát existuje možná 3 až 4 měsíce, ale jako hnutí má podstatně hlubší kořeny. Řekl, že očekával razantnější změnu v ekonomické diplomacii, která se nedaří, a schizofrenie v zahraničních sítích přetrvává.

Posl. P. Holík navrhl, aby byla zahraničnímu výboru koncepce předložena a prodiskutována tak, aby bylo možné ji jednotně prosazovat.

Posl. R. Vyzula na vysvětlení multilateralismu reagoval, že se jedná pouze o politické řeči. Na příkladu dohody mezi ČR a USD o daňových předpisech poukázal na jednostrannost multilateralismu. Konstatoval, že jestli je taková představa, tak brzy budeme ve stejné pozici jako Beneš.

Posl. P. Plzák se zeptal, jakým způsobem se na vývoji koncepce bude podílet pan prezident Zeman.

Posl. K. Rais požádal o poskytnutí koncepce alespoň týden před jednáním, na kterém se o ní bude diskutovat, protože v tuto chvíli netuší, o čem se mluví, protože žádný materiál k dispozici nemá.

Př. K. Schwarzenberg v sekci teritoriálního zaměření české zahraniční politiky v údajném materiálu poukázal na nepoměr mezi důležitostmi různých států.

Posl. L. Luzar konstatoval, že vůbec nevěděl o žádném uniklém materiálu. Uvedl, že si připadá v nevýhodě. Navrhl se k diskusi vrátit, až bude koncepce oficiálně předložena.

Ministr L. Zaorálek s návrhem posl. Luzara zcela souhlasil. Sdělil, že s koncepcí se obrátí i na prezidentskou kancelář a bude s ní široce diskutovat, protože postoj prezidenta bývá ve světě vnímán jako hlas za ČR. Uvedl, že se s prezidentem snaží vést diskusi o české zahraniční politice pravidelně. Znovu zdůraznil účel koncepce – jednotnost. Vrátil se k multilateralismu. Uvedl, že si také nemyslí a není naivní, že multilateralismus teď ve světě je a všichni jej beze zbytku respektují. Znovu však poukázal na výhody EU při vyjednávání. Zdůraznil cíl české politiky vytvářet aliance a spojení k prosazení jejích zájmů. Vybídl poslance, aby navrhli lepší řešení. Ke konstatování posl. Šarapatky uvedl, že MZV pracuje společně s Ministerstvem průmyslu na odstranění schizofrenie a snaží se o maximální synergii a jednotnost v ekonomické diplomacii. Doplnil však, že komplikace ze strany úředníků očekávali. Slíbil, že se na problematiku podívá, aby zjistil, zda existují důvody tvrdit, že v ekonomické diplomacii schizofrenie je.

Př. K. Schwarzenberg podotkl, že podobné bitvy se státním aparátem vedlo vedení ministerstva i za jeho působení, ale vždy vyhráli úředníci.

Ministr L. Zaorálek konstatoval, že vládnutí je boj s úřednickým aparátem.

Posl. J. Fischerová vznesla dotaz na agrární diplomaty.

Ministr L. Zaorálek odpověděl, že se dohodl s ministrem Jurečkem, který poskytne 6 až 7 specialistů na vybrané české zastupitelské úřady, a dokonce i finanční prostředky na ně.

Dohodu dal jako příklad pro všechny ministry. Uvedl, že je důležité hledat důvody k synergiím.

Posl. P. Plzák se v rámci rovnovážného postavení k velkým státům a v kontextu zpráv z amerického Kongresu kritizujících přístup ČR k Romům dotázal, zda se ČR bude vyjadřovat k silovým složkám v USA za přístup k Afroameričanům.

Ministr L. Zaorálek odpověděl, že se necítí být znalcem na chování policie v USA. Řekl, že jeho osobní zkušenosti s americkou policií jsou dobré. Poukázal na schopnost americké reflexe, která je dobře vidět na aktuálním dění kolem mučení vězňů CIA. Konstatoval, že se jedná o problém, který je však Amerika schopna sama řešit. Uvedl, že si můžeme dovolit kritizovat USA, ale vyjádřil pochyby nad smyslem, protože v USA je míra sebereflexe a kritičnosti velká.

Př. K. Schwarzenberg souhlasil s názorem. Uvedl, že je pro něj pozoruhodné, že se kauzou zabýval také Senát, nikoli jen novináři. Vyjádřil přání, aby se i Senát ČR zabýval českými zločiny. Konstatoval, že ČR taková míra sebereflexe chybí.

Ministr L. Zaorálek reagoval, že takový přístup není automatický. Vysvětlil důvody svého názoru. Řekl, že je to zejména o lidech a důvěře.

2. Sdělení předsedy

Př. K. Schwarzenberg poslance informoval, že na včerejší schůzi organizačního výboru došlo k nečekané skutečnosti. Sdělil, že místopředseda Poslanecké sněmovny Vojtěch Filip nepřidělil zahraničnímu výboru plánované destinace pro vyslání v roce 2015, které si výbor odhlasoval na své 13. schůzi, usn. č. 67. Z uvedeného důvodu navrhl přijmout změnu plánu vyslání zahraničního výboru v roce 2015, která by měla být projednána na schůzi organizačního výboru v pondělí 22. prosince 2014. Požádal pos. P. Holíka o návrh změny s vysvětlením.

Posl. P. Holík řekl, že kontaktoval místopředsedu Filipa s žádostí o vysvětlení. Uvedl, že mu místopředseda Filip řekl, že o výborem plánované destinace měly zájem i jiné výbory a byly přiděleny jim. Informoval, že se schůze organizačního výboru zúčastnil společně s místopředsedou P. Šrámkem s tím, že organizační výbor projednávání záměrů přerušil do pondělí 22. prosince. Sdělil, že čas využili pro vyjednání alternativ a výsledkem jednání jsou čtyři destinace – Japonsko, Srbsko, Írán, Kolumbie.

Př. K. Schwarzenberg reagoval, že nevidí důvod, proč by se do Kolumbie mělo jezdit, navíc se jedná o nebezpečnou destinaci. K Íránu uvedl, že je cesta podmíněna podepsáním dohody o jaderné problematice.

Posl. P. Plzák navrhl Kolumbii změnit na Ekvádor.

Poslanci popsali průběh a okolnosti jednání organizačního výboru. Vyjádřili nespokojenost a nesouhlas s přidělenými cestami, které neodpovídají původně plánovaným záměrům, pro které existovaly podstatné důvody návštěvy. Pozastavili se nad rozpočtem pro jednotlivé výbory a strategií pro rozdělování cest. Na základě diskuze se poslanci dohodli na vytvoření usnesení per rollam vyjadřující nesouhlas s návrhem místopředsedy Poslanecké sněmovny Vojtěcha Filipa na rozdělení zahraničních cest; zdůrazňující fakt, že zahraničnímu výboru nebyla přidělena žádná z prioritních cest, o kterých rozhodl zahraniční výbor na své 13. schůzi konané 12. usn. č. 67; žádající o přehodnocení navrženého přiřazení zahraničních cest jednotlivým výborům a ponechání alespoň jedné z prioritních destinací zahraničnímu výboru; poukazující na dlouhodobou nekonceptnost výběru cest pro jednotlivé výbory; žádající společné jednání zahraničního výboru s vedením Poslanecké sněmovny o strategii vyslání orgánů Poslanecké sněmovny. S návrhem byl vysloven souhlas, hlasování 8-0-2

(PRO: Schwarzenberg, Vyzula, Rais, Plzák, Kostřica, Fischerová, Zemek, Holík, ZDRŽEL
SE: Číp, Luzar).

1. Připomínky a podněty poslanců

V tomto bodě nevystoupil nikdo z poslanců.

Schůze výboru skončila ve 15.41 hodin.
/Zapsala Zuzana Putnářová, tajemnice ZAV/

Milan Šarpatka, v.r.
ověřovatel výboru

Karel Schwarzenberg, v.r.
předseda výboru